
Autonomia i heteronomia en la innovació lèxica catalana

Judit Freixa^{*1}, Martí Freixas^{†1}, and Ivan Solivellas^{‡2}

¹Institut de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra – Espagne

²Universitat Pompeu Fabra (UPF) – Espagne

Résumé

Sovint s'interpreta com un símptoma positiu de vitalitat lingüística el fet que una llengua incorpori en el seu ús habitual moltes paraules noves (Cabré 2000, Humbley 2000) perquè s'entén que la llengua està viva i que va donant resposta a les necessitats denominatives i expressives dels seus parlants, encara que no sempre sigui una resposta òptima des del punt de vista de la correcció lingüística.

Com ja ha estat apuntat en altres treballs anteriors (Cabré et al. 2000, Sinner 2006), una presència excessiva de manlleus d'altres llengües faria matisar l'afirmació anterior, en el sentit que si la innovació lèxica d'una llengua passa pel recurs sistemàtic al manlleu no es pot considerar un símptoma positiu en relació a la vitalitat lèxica. Però Freixa (2017) va més enllà i aporta dades per al català que suggereixen que molts neologismes aparentment formats amb regles pròpies del català no són altra cosa que calcs del castellà perquè es documenten en la premsa escrita d'aquesta llengua anys abans que en la del català. Aquests i d'altres articles existents sobre el contrast de la innovació lèxica en català i en castellà (com Cabré et al. 2001) demostren que calen treballs més amplis per abordar aquesta qüestió en què l'anglès també hi té un paper important.

En aquesta comunicació volem presentar els primers resultats d'un treball que segueix aquesta línia d'investigació: partint d'un conjunt de 4.200 neologismes lexicogràfics documentats a l'Observatori de Neologia (OBNEO) per al català l'any 2016 es pretén establir quines unitats coincideixen amb el castellà i, en aquest cas, si es van documentar primer en castellà, primer en català o van aparèixer simultàniament en totes dues llengües. És a dir, partint de neologismes seleccionats per un criteri lexicogràfic l'anàlisi es complementa amb un enfocament diacrònic. Per evitar biaixos del corpus, s'utilitzarà el FACTIVA, la base de dades de premsa més gran del món i es contrastaran els resultats obtinguts amb el corpus de neologismes del BOBNEO. Després d'oferir resultats quantitius sobre l'origen dels neologismes, s'orientarà la recerca per abordar la hipòtesi de partida segons la qual les llengües innoven de manera més dependent en la neologia amb més valor denominatiu i que és en els neologismes amb valor més expressiu on la llengua innova de manera més independent. Per comprovar-ho, es buscaran relacions com la freqüència dels neologismes i la llengua en què s'ha documentat abans, el tipus de formació i la llengua en què s'ha documentat abans, i altres relacions.

Mots-Clés: neologia, innovació lèxica, autonomia, vitalitat lèxica

*Auteur correspondant: judit.freixa@upf.edu

†Intervenant

‡Auteur correspondant: marti.freixasc@upf.edu